

успішну корекцію вокальних рухів, налагодження оптимальної роботи голосотвірної системи вокаліста. Виховання вокально-слухових умінь студентів вимагає налагодженні взаємодії між слуховими уявленнями та моторикою голосового апарату, що ґрунтується на глибокому розумінні механізмів голосоутворення.

Результати аудитивного сприймання звучання власного голосу, аналіз внутрішніх відчуттів під час фонації дозволяють студенту отримувати інформацію про якість функціонування його голосового апарату та здійснювати безперервний самоконтроль процесу голосоутворення. Формування вокально-слухових навичок майбутніх вчителів музичного мистецтва є одним з невід'ємних складових їх фахової вокальної підготовки.

Список використаних джерел:

1. Бриліна В.Л., Ставінська Л.М. Вокальна підготовка вчителя музики. Методичний посібник для викладачів та студентів вищих педагогічних і мистецьких закладів. Вінниця : Нова книга, 2010. 74 с.
2. Маруфенко О.В. Формування вокально-слухових навичок майбутнього вчителя музики: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02. Київ, 2006. 265 с.

DOI:

**ВИХОВНІ ПРІОРИТЕТИ ВОКАЛЬНО-ХОРОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У
ЗАКЛАДІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ**

*Сідорова І. С., кандидат педагогічних наук, доцент
Сідлецька А., здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти*

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла
Коцюбинського

***Анотація.** У статті висвітлено вплив вокально-хорового виконавства на гармонійний розвиток школярів, підкреслюється значення хорового співу у досягненні цінного особистісного становлення учнівської молоді. Проаналізовано напрями виховання школярів засобами вокально-хорової діяльності.*

***Ключові слова:** вокально-хорова діяльність, виховання засобами хорового співу, учнівська молодь.*

***Abstract.** The article highlights the influence of vocal and choral performance on the harmonious development of schoolchildren, emphasizes the importance of choral singing in*

achieving valuable personal development of schoolchildren. The directions of educating schoolchildren through vocal and choral activity are analyzed.

Keywords: *vocal and choral activities, education through choral singing, student youth.*¹

Вокально-хорова діяльність, як вид інтерактивного та творчого музикування, є актуальним дослідженням щодо розвитку не лише музичної культури школярів, але й для формування широкого спектру їхніх особистісних якостей. Виховні пріоритети вокально-хорової діяльності у ЗЗСО базуються на поєднанні культурної ідентичності, психоемоційного розвитку та соціальної інтеграції учнівської молоді.

У вітчизняних наукових дослідженнях висвітлюються питання про значення вокально-хорового мистецтва у формуванні духовної складової культури [8; 10] та у вихованні морально-естетичних цінностей особистості [2; 9], культурно-виховний потенціал хорового мистецтва в освітньому середовищі [5], зв'язок вокально-хорової культури з народно-пісенною творчістю [7], вокально-хорове виконавство як вид інтерактивного музикування [4], арттерапевтичні властивості вокально-хорового мистецтва [1; 3].

Відомо, що «спів – це наймасовіший і найдемократичніший вид музичного мистецтва, у якому найбільшою мірою потребується і досягається співтворчість. Тому спів виступає основою системи музично-естетичного та національного виховання особистості, її художньо-творчого розвитку та формування ідеалів. Зрозуміло, що інтерес до музики починається зі співу, а любов до пісні найкраще виявляється і виховується під час її виконання» [2, с. 214].

Основними напрямками виховання засобами вокально-хорової діяльності у межах шкільних уроків та позаурочних занять можна вважати національно-патріотичне виховання, емоційно-інтелектуальний розвиток, соціалізацію та колективізм, естетичне та духовне виховання, психологічне розвантаження (Арт-терапія) та інші. Розглянемо кожний напрям детальніше.

Національно-патріотичне виховання нині є одним із актуальних завдань освітнього процесу. Формування громадянської свідомості відбувається через вивчення українського фольклору, духовної музики та творів сучасних вітчизняних та зарубіжних композиторів. «Ознайомлення з музичними традиціями різних народів сприяє усвідомленню етнокультурної ідентичності

та розширенню світогляду» [6, с. 232]. Сьогодні для виховання школярів педагоги досить часто використовують народну пісню, зважаючи на її популярність та загальнодоступність традиційного вокального музикування [7, с. 33].

Завдяки вокально-хоровій діяльності відбувається розвиток емоційного інтелекту учнівської молоді, виховання здатності до співпереживання (емпатії) через осмислення художніх образів та емоційного змісту музичних творів. «Вокально-хорове мистецтво має значний культурно-виховний потенціал, зокрема, потужний вплив на емоційний стан підростаючого покоління. Участь у хоровому колективі допомагає виражати свої емоції та почуття через музику» [5, с. 54]. «Колективність музикування дозволяє залучити до нього одночасно велику кількість співаків, і є сильним емоційним чинником виховання для спільного переживання музики» [8, с.72].

У процесі вокально-хорового виконавства здійснюється соціалізація школярів та командна робота на уроках і в позаурочний час. Формування навичок взаємодії в колективі (хорі) дуже важливе для його згуртованості, де відповідальність кожного виконавця впливає на загальний результат. Це розвиває дисципліну та культуру спілкування учнівської молоді. «Під час спільного співу відбувається колективне музичне творення, яке сприяє виникненню почуття єдності та приналежності до групи», а це в свою чергу, «зменшує рівень тривожності та стресу, покращуючи загальний емоційний стан учасників» [5, с. 55]. Виконавці вчаться прислухатися до інших учасників колективу, співпереживати та підтримувати одне одного, що є невід'ємними складовими здорових соціальних відносин.

Спів у різних формах вокально-хорової діяльності сприяє естетичному та духовному вихованню. Це відбувається через культивування художнього смаку, розуміння краси людського голосу та гармонії [9]. Процес вокально-хорового музикування також формує «естетичні смаки та цінності, допомагаючи особистості усвідомити своє місце у світі та встановити глибокий зв'язок з культурною спадщиною людства» [5, с. 56]. Спів допомагає формувати ціннісні орієнтири та внутрішню культуру молодого покоління через музичну основу. Музика, як найдоступніший вид мистецтва вважається «мовою, яка об'єднує культури, і його вплив на суспільство та людину неоціненний» [10]. Філософське підґрунтя колективного

музикування підкреслює його роль у духовному розвитку школярів, сприяючи осмисленню краси та гармонії.

Важливу місію вокально-хорова діяльність здійснює у психологічному розвантаженні учасників. Можна стверджувати, що спів має арт-терапевтичні властивості [3], зокрема використання вокальних вправ для зняття стресу, розвитку дихальної системи та покращення загального психосоматичного стану учнів. Погоджуємося, що «головною метою використання арт-терапії в освітньому середовищі є залучення школярів до творчості» [1, с. 77]. За допомогою творчості відбувається їхній творчий розвиток. «Творчий розвиток – це неповторна, оригінальна і унікальна діяльність дитини, яка залежить від його здібностей, характеру, темпераменту і рівня знань. Одним з різновидів арт-терапії є вокально-хорова творчість. Спів як один із найдавніших напрямків видів творчості, надзвичайно багата за силою впливу, широтою можливостей, існуючого емпіричного матеріалу» [1, с. 78.].

Таким чином, аналіз усіх вище викладених напрямів виховання вокально-хоровою діяльністю, вказує на її потужні культурно-виховні можливості. Дослідження, вивчення та підтримка вокально-хорового виконавства у межах загальної освіти є не тільки актуальними, але й невід'ємними складовими для створення умов гармонійного розвитку та повноцінного формування соціально зрілої особистості в умовах сьогодення.

Подальші дослідження варто спрямувати на вивчення сучасних форм вокально-хорової діяльності в освітніх закладах різного рівня акредитації, а також аналіз впливу цих форм на розвиток особистості, креативності та емоційного інтелекту учнівської молоді.

Список використаних джерел:

1. Барановська А., Сідорова І. Арттерапевтичні властивості вокально-хорового мистецтва у практиці освітнього середовища. Професійна мистецька освіта. Методичні аспекти: матеріали IV Всеукр. наук.-практ. конф., 07.02.2024 / МОН України; КЗВО КОР «Академія мистецтв імені Павла Чубинського». Київ: Академперіодика, 2024. С.73-78.
2. Василевська-Скупа, Л., Поворознюк, О., & Нітішевський, Г. (2025). Вокальне мистецтво як засіб виховання морально-естетичних цінностей школярів. Українське мистецтво у світовому культурному просторі: історія, сучасність та перспективи розвитку, 213-217. <https://doi.org/10.31652/978-617-UAWCS-2025.54>
3. Добровольська Руфіна, Білозерська Ганна. Українська музикотерапія як феномен сучасної університетської освіти: тенденції розвитку та становлення. Наукові інновації та передові технології, 2024, 4 (32).

НАУКОВИЙ АЛЬМАНАХ МИСТЕЦТВА ТА ОСВІТИ
Міжнародна науково-практична онлайн-конференція
«Мистецька освіта: виклики та перспективи»

4. Кравцова Н, Є., Білозерська Г. О., Швець І. Б., Кравченко І. М. Вокально-хорове виконавство як вид інтерактивного музикування майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі професійної підготовки. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. Випуск 79, том 1, Вінниця 2021. 172 с.
5. Мартиновська О.О., Сідорова І.С. Культурно-виховний потенціал вокально-хорового мистецтва у контексті сучасних освітніх трансформацій. Проблеми та інновації в мистецькій, технологічній та професійній освіті. Т.П. Зузяк (голова) та [ін.]. Вінниця, 2024. Вип. 3. С.53-58.
6. Остапчук Л.О., Панасюк Т.Ю., Розворук К.В., Вплив активного музикування на формування та розвиток особистості. Міжнародна науково-практична інтернет-конференція «Українське мистецтво у світовому культурному просторі: історія, сучасність та перспективи розвитку» (Вінниця, 2025 року): збірник наукових праць / Лазаренко Н.І. (голова) та ін.[Електронний ресурс]. Вінниця: ВДПУ ім. М. Коцюбинського, 2025. С.232-235.
7. Остапчук Л.О., Сідорова І.С., Лановенко-Мельник Н.В. Автентична та народно-академічна манери співу: специфіка і шляхи професіоналізації Актуальні питання гуманітарних наук. 2021. Вип. 35. Т4. С. 32-38. DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/53-4-5>
8. Сідорова І. С. Формування духовності студентів музично-педагогічних факультетів засобами хорового мистецтва. Збірник наукових праць «Педагогічні науки». Херсонський державний університет. Вип. LXXV. Т. 2. 2017. С. 70–75. <https://ps.journal.kspu.edu/index.php/ps/article/view/1073>
9. Onofrichuk L.M., Sidorova I.S. Conceptual approaches to the formation of the basics of students aesthetic culture. Development and modernization of social sciences: experience of Poland and prospects of Ukraine: Collective monograph. Vol. 3. Lublin: Izdevnieciba “Baltija Publishing”, 2017. P.154-170. <https://dspace.vspu.edu.ua/bitstreams/84801608-46b6-4dad-a49e-37b63a5750f1/download>
10. Skoryk, T., Dorohan, I., Demchyk, K., Sidorova, I., & Strebkova, D. (2024). International exchanges and cooperation in art education in Ukraine: challenges and opportunities. Multidisciplinary Reviews, 6: 2023 spe 001. Retrived from: <https://malque.pub/ojs/index.php/mr/article/view/1768>.